

Vision för Västra Karup

- Framtagen av Västra Karups byaråd i februari 2015 -

Mitt på Bjäre ligger Västra Karup, ett litet charmigt samhälle med knappt 600 invånare, vackert och centralt beläget med kyrkan mitt i byn.

Byn utgörs av småhusbebyggelse, lägenheter i flerfamiljshus och lantbruksfastigheter inom och utanför byns kärna. Byn präglas starkt av den livsmedelsproduktion som är ett signum för Bjärehalvön. Här plockas säsongens första färskpotatis och året runt produceras och förädlas livsmedel av traktens lantbruksföretag. Lokala grönsaker och frukt, mejeriprodukter, kött och charkuterier finns till försäljning i olika gårdsbutiker med tillhörande caféer och agroturism.

I Västra Karup finns förutom förskola även grundskola upp till årskurs 6 med idrottshall. Här finns också ett vackert beläget serviceboende för äldre. Den nyrenoverade Bygdegården är en omtyckt samlingsplats och ett populärt ställe att fira högtidsdagar på.

Västra Karup idrottsförening (VKIF) har framgångsrika fotbollslag på båda dam- och herrsidan och en omfattande ungdomsverksamhet. Kyrkan har året runt aktiviteter för alla åldrar och är en viktig social aktör på landsbygden. Byns Byaråd arrangerar kontinuerligt aktiviteter för unga och gamla, såsom byamiddagar i bygdegården, midsommarfirande, cykelfest och julmarknad.

1. Kommunala verksamheter

Runt Västra Karup finns många småbyar såsom Glimminge, Mäsinge, Hånarp, Sönnertorp och Häljarp. Det som knyter ihop dessa mindre byar samt även den större byn Hov är vår gemensamma förskola och skola (F-6), idrotten, kyrkan och äldreboendet Bjärehemmet. Att dessa verksamheter finns är en förutsättning för ett levande Västra Karup, ett levande Bjärehalvön och en levande landsbygd.

Skola (F-6)

Sammanläggningen av Västra Karups skola med Backaskolan i Grevie upplevs av elever, föräldrar och lärare som mycket positiv och barnen på landsbygden har med större klasser fått fler lekkamrater och bättre förutsättningar för ett gott lärande. Vi ser att det är av största vikt att en skola finns i Västra Karup och vi ser gärna att detta är en skola som är gemensam för alla de barn som bor utanför de nya utvecklingsområdena Båstad/Östra Karup och Förslöv/Grevie. Skolan i Västra Karup har genomgått flera utredningar, bland annat för fukt och mögelskador, vilka alla har visat på goda resultat. Stora investeringar i ett nytt gemensamt

värmesystem för förskolan och skolan samt en utbyggnad av förskolan gjordes under 2014. Det behövs fortsatt underhåll och investeringar för framtiden, men byggnaderna är utifrån de utredningar som gjorts i gott skick. Våra argument för en gemensam byskola i Västra Karup för hela västra Bjäre är:

1) Det geografiska läget

Västra Karup ligger mitt på Bjärehalvön, vilket gör att det är nära till allt. Utifrån ett elevperspektiv innebär en central placering av en skola att man minskar restiden till och från skolan. Oavsett om man utgår från Västra Karup, Torekov eller Grevie så behöver majoriteten av barnen skolskjuts till och från skolan. En förutsättning för en fortsatt levande landsbygd är en centralt placerad skola som underlättar vardagslivet för alla som lever på landsbygden på västra Bjäre. Vi är oroliga för att en placering av en gemensam skola i Grevie skulle bidra till att utarma västra Bjäre på samhällsservice.

2) Ekonomin

Västra Karups skola är fri från fukt- och mögelproblem. Det har nyligen gjorts stora investeringar i skolan såsom nytt värmesystem och omfattande upprustning av nya klassrum och idrottshall. Lokalerna är dock bristfälligt underhållna och det behövs investeringar för framtiden. Om skolan utvidgas för att även ta emot barn från Torekov behövs troligtvis en tillbyggnad. Investeringsbehovet i den befintliga byggnaden bör dock vara mindre än för att bygga en helt ny byskola för hela västra Bjäre.

3) Den omkringliggande miljön

Västra Karups skola är centralt placerad i byn. Det finns en stor skolgård med ett varierat utbud av lekmöjligheter. Det är enkelt att göra utflykter från skolan till olika kulturhistoriska miljöer, och ekologiska biotoper. Det finns goda förutsättningar för att bedriva undervisning i idrott och hälsa utomhus. Angränsande mark är till salu (genom lantbrukaren Lasse Nilsson) om det finns ett utökad behov av mark för framtidens skola i Västra Karup.

4) Schyssta konkurrensvillkor

I Grevie kyrkby finns en privat skola som funnits på Bjärehalvön i 26 år och som har en kapacitet för 200 barn, vilket kan jämföras med de ca 80 barn som fram till 2014 gick i den kommunala skolan i Grevie. Skolan ligger mitt i det utvecklingsområde kring den nya stationen och måste tas med i beräkningen för skolförsörjningen i utvecklingsområdet Grevie och Förslöv. Efter nedläggningen av Backaskolan framstår det som oschysst att inte ta med denna stabila och långsiktiga verksamhet i beräkningen.

5) Möjligheten till fysisk aktivitet

Idrottshallen i Västra Karups skola är en viktig mötesplats för barn och vuxna. Lokalen används för fotbollsträning med Västra Karups IF. Klubben bedriver den mest omfattande fotbollsverksamheten för barn, ungdomar och seniorer på Bjärehalvön med mer än 200 aktiva utövare (i en by med ca 600 invånare). För klubbens verksamhet behövs fungerande lokaler i byn för fotbollsträning och racketsport för att kunna fortsätta introducera barn i idrottslivet. Dessutom har Friskis och Svettis sedan flera år verksamhet i idrottshallen i Västra Karup och

utgör ett komplement till att åka till Entré Båstad för motion. Utöver detta så hyrs lokalen av flera privatpersoner för att träffas för olika träningsformer, bastubad och barnkalas.

Förskola

På förskolan i Västra Karup finns tre avdelningar för de olika åldersgrupperna. Verksamhet får i kommunens undersökningar mycket goda omdömen från föräldrarna. Förskolan är viktig för samhället i stort dels genom att barnen ges möjlighet till en trygg övergång till skolan men också genom att bidra till att etablera relationer och gemenskap mellan barnfamiljerna. Detta är ovärderligt för att skapa den känsla av gemenskap som behövs för att känna tillhörighet till byn för bofasta, nyinflyttade och över generationsgränser.

Lägenheter för unga och äldre

Livet på landsbygden kan under perioder i livet vara ganska ensamt och man är därför beroende av den intelligande byn för social gemenskap och ibland för hjälp. Man märker tydligt att Västra Karup är en lantbruksbygd när man ser hur stark gemenskapen i byn är. Här finns en tradition av att hjälpa varandra och av att umgås över generationsgränser och av att värna sin gemensamma historia. Detta skapar en stor trygghet och denna gemenskap lyfts av byns invånare som ett av byns största värde.

Det är av stor vikt att man på sin ålders höst kan överlåta sin gård eller hus till nästa generation och flytta till ett enklare boende men fortfarande vara en del av den sociala gemenskapen i sin hemby. Att ha möjligheten att kunna bo i sin hembygd från vaggan till graven är ett oerhört starkt varumärke för ett livskraftigt landsbygdssamhälle. För att bibehålla detta är det av stor vikt att kommunen genom sitt bostadsbolag ser till att det i samhället finns ett utbud av lägenheter för de unga som vill bo själva för första gången eller som vill hitta sitt första boende i byn efter att ha bott på annan ort för studier eller arbete. Lägenheter behövs också för de som vill lämna sin gård eller villa när de blir äldre. Det är också av vikt att det finns ett antal trygghetsboenden för de allra äldsta som inte klarar sig helt på egen hand men som ännu inte behöver avancerad vård i livets slutskede på någon av kommunens större vård- och omsorgsboende.

Bibliotek

Ett bibliotek är inte bara en resurs som ger fri tillgång till information, kunskap och kultur. Utan ett bibliotek är även en mötesplats som ger användarna möjlighet att träffa andra människor och utbyta tankar. Det är en grundförutsättning för ett livslångt lärande och forskning visar att personer med utländsk bakgrund ofta besöker bibliotek och att biblioteken spelar en viktig roll i integrationsprocessen.

Ett bibliotek i Västra Karup skulle kunna inrättas i någon av byns befintliga lokaler så som Bjärehemmet, loppisbutiken eller Karpa Bånk. Om lokalen begränsar och utbudet av böcker och media är litet skulle detta kunna kompenseras av att det byts ut ofta. Det viktiga är att människor som inte har så lätt att ta sig till Båstad ändå får tillgång till information och kunskap.

2. Kommunikation

Från Västra Karup har man nära till allt; naturen, fritiden, handel och arbete. Med bil når man inom 10 minuter alla kommunens tätorter och på cykel eller till fots är det möjligt att ta sig till Torekov och halvöns södra delar. Byns invånare har sitt huvudsakliga förvärvsarbete inom kommunen, men närheten till Öresundstågstrafiken och bussförbindelser förenklar pendling till Helsingborg, Halmstad och Öresundsregionen.

Cykelvägar

Avståndet mellan Grevie-Västra Karup eller Västra Karup-Hov är inte längre än avståndet mellan Larsbacka i Båstad till nuvarande tågstationen. En sträcka som med goda cykelbanor är helt okej att cykla. Dessutom ligger dessa tre byar på ungefär samma höjd vilket gör att höjdskillnader inte utgör ett stort hinder för cykling. Vi lämnade ett medborgarförslag i maj 2014 om att satsa på gc-väg mellan Grevie-Västra Karup-Hov och mellan Västra Karup-Glimminge. Med tanke på att tågstationen i Förslöv blir klar under 2015 är det av stor vikt att även boende i Västra Karups kan ta sig till den nya stationen på ett tryggt sätt. En cykelväg genom Västra Karup skulle knyta ihop de stora samlingsplatserna i byn, idrottsplatsen i Glimminge, bygdegården, skolan, kyrkan och gamla Lindströms livs med loppisbutik och busshållplats. Att såväl barn som vuxna kan ta sig mellan dessa platser på ett säkert sätt måste prioriteras. Dessutom innebär allt mer bebyggelse söder om Glimmingevägen nya krav på att trafikmiljön längs vägen förändras från landsväg till en byaväg.

Cykelleder

På Bjäres landsbygd finns många gamla bygator och traktorvägar som fungerar utmärkt att cykla och vandra på. (Visste ni exempelvis att man kan gå på en gammal bygata ända från Västra Karup till stranden i Glimminge och att det finns många sådana gamla byavägar och fägator?) Ibland är dessa vägar igenväxta, eller slutar där ägarens marker tar slut. Om kommunen skulle uppmuntra byggandet av alternativa vandrings- och cykelleder där lantbrukare, byalag eller vägföreningar får stöd för att rusta upp och underhålla vägar och leder får man fram mycket mer möjligheter till bilfri cykling och vandring under vår-till-höst-säsong än man får för de pengar som

behövs för att anlägga gc-vägar längs med de mindre charmiga landsvägarna. Som exempel kan nämnas att all cykling på Ven sker med hjälp av sådana grusvägar som skapar slingor utifrån en stomme av asfalterad landsväg, en satsning initierad och finansierad av Landskrona kommun och som verkligen bidragit till utvecklingen av upplevelseturism och handel på Ven. Tänk om vi kunde utveckla en liknande cykelturism på Bjärehalvön och om vi kunde göra det tillsammans, markägare, byarna och kommunen.

Nav för kollektivtrafik

Skolbussar och linjerna för regionbussarna skulle kunna arrangeras så att trafiken sammanförs i Västra Karup i anslutning till en byskola och för möjlig vidare transport till kommunens högstudier, gymnasieskolorna i Båstad och Ängelholm och till de båda tågstationerna. Placeras ett sådant nav för kollektivtrafik alltför nära tågstationerna riskerar man utestänga stora geografiska områden från enkla kollektiva transportlösningar. Exempel på att transporterna inte fungerar optimalt idag är att det kan ta 50min för ett barn att ta sig från Västra Karup till gymnasiet i Båstad, samma tid som det tar att ta sig till gymnasiet i Ängelholm. Dessutom är ungdomar utanför de orter med tillgång till busslinjer beroende av skjuts eller egen transport till busslinjerna vilket försvårar deras möjligheter att till exempel ta del av verksamheterna i Ungdomens Hus och Musteriet. Med busslinjer som knyts ihop i Västra Karup (så som de idag gör i Grevie) skulle resor från tex Torekov till Båstad alternativt Förslöv få en geografiskt mer logisk sträckning och på ett tydligare sätt samverka med tågtrafiken.

Idag har vi mycket täta bussförbindelser till Torekov och Grevie. Någon av dessa bussturer kunde ha en alternativ sträckning och gå via Rammsjö ibland och Boarp ibland.

3. Miljön i och omkring Västra Karup

Västra Karup erbjuder en natur präglad av odlingslandskapet, med en påfallande närhet till havet. Möjligheter till bad och strandliv finns i närliggande Glimminge plantering och Rammsjöstrand. I byn finns VKIFs idrottsplats, bygdegården, skolan, kyrkan och loppisbutiken i gamla Lindströms livs som samlingspunkter för stora och små.

Tydliggöra bymiljön

Med små investeringar skulle man kunna tydliggöra byn Västra Karup och stärka de befintliga samlingsplatserna. Genom att plantera en trädallé längs med väg 105 från Loppisbutiken till Bjärehemmet skulle man skapa en känsla av en byagata och förhoppningsvis bidra till att få ner hastigheten på biltrafiken. Detta är något kommunen, byrådet och privata aktörer skulle kunna göra tillsammans. Skulle man

dessutom försöka skapa ett torg utanför loppisbutiken så har Västra Karup fått en samlings- och marknadsplats kring vilken byrådet kan skapa aktiviteter (vår julmarknad 2014 drog över 1000 besökare). Med hjälp av planteringar, nytt underlag, smakfull belysning och några parkbänkar skulle detta kunna bli en vacker samlingsplats. Skulle man dessutom flytta återvinningsstationen till industriområdet bredvid Eltjänst skulle invånarna i Västra Karups få tillgång till ett mycket vackert grönområde i anslutning till detta torg.

Västra Karups byråd har sedan tidigare lämnat in ett medborgarförslag om att bredda trottoaren längs med Glimmingevägen så att det blir möjligt att cykla och gå från torget vid loppisbutiken till idrottsplatsen. En avsmalning av vägen skulle bidra till att sänka hastigheten i byn och utanför skolan. Idag slutar trottoaren abrupt bara några hundra meter från idrottsplatsen. Vill man springa "Holtarundan" (skolan-hovgårdsvägen-glimmingevägen) så krävs det bara trottoar denna sista bit för att man ska kunna göra detta på ett tryggt sätt. Med dagens möjligheter till lösningar för LED belysning skulle denna "Holtarundan" kunna belysas till en låg kostnad. I Västra Karup finns som i alla andra samhällen personer som är beroende av rullator eller rullstol för att kunna röra sig utomhus. Att se över bilfria lösningar för vandring och cykling i byn är avgörande för att säkra framkomligheten för dessa personer och deras vårdare. Detta saknas idag.

Natur och kulturmiljö

Markerna kring Västra Karup har odlats ändå sedan stenåldern och här finns några av Bjärehalvöns mest spektakulära fornlämningar från bronsåldern, såsom Bjäragården och Drottninghall. Dessa fornlämningar är viktiga att bevara, hänvisa till med skyltning och hålla tillgängliga.

Byn uppstod kring medeltiden baserat på en kombination av livnäring kring fiske, sjöfart och lantbruk. Även om levnadsförhållanden långt in på 1900-talet kunde vara mycket enkla skiljer sig bygden från andra delar av Skåne i att invånarna till stor del ägt sin egen mark och varit oberoende av godsägare. Denna självständighet lämnar spår än idag och bidrar till en varierad och vacker landskapsbild och en relation till landskapet hos samhällets invånare. Många lantbruk runt omkring Västra Karup håller betesdjur. Dessa betesdjur bidrar till vårt öppna landskap och det är av vikt att stötta och hjälpa både de småskaliga och storskaliga lantbrukarna och uppmärksamma hur viktiga dessa företagare är för Bjärehalvöns identitet och särprägel.

Omkring Västra Karup finns flera naturområden, såsom Påarp, Göaberg och ravinen i Holmen som är vackra och som vi bör värna och utveckla för rekreation och kulturell förkovran. Att tillgängliggöra dessa områden för rekreation är en viktig åtgärd för att bidra till folkhälsan.

4. Företagande

Västra Karup med omnejd präglas av egenföretagande där manliga företag framförallt utgörs av jordbruk medan de kvinnliga företagen i huvudsak driver handel- och tjänsteföretag. Utdrag från statistiska centralbyrå (data från 2011) visar att det finns 533 företag i Västra Karup/Hov. I samma område finns det 898 bebodda fastigheter, vilket innebär att i vartannat bebott hus/fastighet bor en egenföretagare. Vi har få större arbetsplatser i byn, men Bjäre Kraft och en handfull andra företag med lokaler centralt belägna i byn är viktiga för att skapa bykänsla och service.

Att stödja och underlätta för småföretagande är av stor betydelse för Västra Karup. För detta behövs:

- 1) Infrastruktur för cykelvägar och cykel/vandlingsleder till gårdarna vilket skulle främja agroturism.
- 2) Insatser som hjälper unga att komma ut på arbetsplatserna eller hjälper dem att starta egna företag.
- 3) Möjlighet till olika boendeformer anpassat till olika faser i livet.
- 4) Kommunal service såsom förskola och skola som underlättar livspusslet för småföretagare ute på landsbygden.

Vi tycker att kommunens insatser för att hjälpa arbetslösa ungdomar med praktikplatser är ett bra initiativ. Dessa praktikplatser skulle kunna utökas till att innefatta lantbruksföretag och tjänsteföretag på landsbygden. Sådana praktikplatser kan stödja nyetablerade företag, unga företagare, ekologiska företagare och kvinnliga företagare (företagsformer man bör stödja i kommunen för en hållbar utveckling).

Agroturism är ett affärsområde som Båstad kommun bör stödja utvecklingen av och som skulle kunna bidra till att främja en hållbar utveckling av en levande landsbygd året runt. Stöd till utvecklingen av ett nätverk av gårdsbutiker, lantgårdsboende, bed & breakfast, kurs- och upplevelseverksamheter, och naturupplevelser skulle bidra till att stärka framtida utveckling av Västra Karup med omnejd. Sådant stöd kan utgöras av:

- 1) Natursköna och trygga cykelvägar och cykelleder som tillsammans med befintliga småvägar gör det möjligt att ta sig fram till fots och med cykel på landsbygden.
- 2) Stöd till nystart av företag genom marknadsföring, rådgivning och nätverkande understött av Båstad turism och näringsliv (på vilket sätt marknadsförs Västra Karup idag?).
- 3) Satsning på hyrcyklar vid kommunens nya stationer som turister kan använda sig av för att ta sig ut till landsbygden.